

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ
Γ19/2021

(άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011)
Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 29^η Νοεμβρίου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι ένα (2021), ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:30 π.μ. και επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (εφεξής και Αρχή) μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

Προεδρεύων: Αδάμ Καραγλάνης, Αντιπρόεδρος
Μέλη: Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Μαρία Στυλιανίδη (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Ερωφίλη Χριστοβασίλη
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης

Γραμματέας: Αικατερίνη Αλτιπαρμάκη, Δ.Ε. Διοικητικών Γραμματέων.

Εισηγητής: Ευάγγελος Καραμανλής, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Πολιτικός Μηχανικός.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν ο εισηγητής, Ευάγγελος Καραμανλής, η Αν. Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων, Χριστίνα Καξιρή, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, Μίνα Καλογρίδου, καθώς και εκπρόσωποι του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, οι οποίοι αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα: Διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (γγ) του ν.4013/2011, επί σχεδίου Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο «Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016 και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1 σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016.».

Με το από 08.11.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (αρ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 6726/08.11.2021) διαβιβάσθηκε στην Αρχή σχέδιο Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και υποστηρικτικά έγγραφα και διατυπώθηκε αίτημα περί παροχής σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

I. Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο Απόφασης έχει ως εξής:

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Σύμφωνα με τις διατάξεις:

1. Του Ν.4412/2016 (Φ.Ε.Κ. 147 Α'/08-08-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
2. Του Ν.4622/2019 (Φ.Ε.Κ. 133 Α'/07-08-2019) «Επιτελικό Κράτος, οργάνωση. Λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης».
3. Του Ν. 4727/2020 (Φ.Ε.Κ. 184 Α'/23-09-2010) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις.».
4. Του Π.Δ.123/2017 (Φ.Ε.Κ. 151 Α'/12-10-2017) «Οργανισμός του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών», όπως ισχύει.
5. Του Π.Δ. 81/2019 (Φ.Ε.Κ. 119 Α'/08-07-2019) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους – Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων».
6. Του Π.Δ. 83/2019 (Φ.Ε.Κ. 121 Α'/09-07-2019) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
7. Του Π.Δ. 84/2019 (Φ.Ε.Κ. 123 Α'/17-07-2019) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών /Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
8. Του Π.Δ. 68/2021 (Φ.Ε.Κ. 155 Α'/31-08-2021) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρώτριας Υπουργού και Υφυπουργών».
9. Της με αρ. πρωτ. 2585/01-07-2020 (Φ.Ε.Κ. 3089/Β'/24-07-2020) Απόφασης Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Ορισμός Αποφαινόμενου Οργάνου και Διατάκτη. Μεταβίβαση της εξουσίας υπογραφής «Με εντολή Υπουργού» στον Γενικό Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών κατ' άρθρο 13 παρ. 6 και 37 παρ. 2 και 3 του Ν.4622/2019 (Φ.Ε.Κ. 133 Α').

10. Της τροποποίησης της με αρ. 2585/2020 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Ορισμός Αποφαινόμενου Οργάνου και Διατάκτη. Μεταβίβαση της εξουσίας υπογραφής “Με εντολή Υπουργού” στον Γενικό Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών κατά την παρ. 6 του άρθρου 13 και τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019 (ΦΕΚ Α΄ 133) (ΦΕΚ Β΄ 3089) » (ΦΕΚ Β 1297).

Και αφού λάβαμε υπόψη:

1. Την παρ.6 του άρθρου 153 του Ν.4412/2016: «Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο: $\Delta T_n = T \times (A_n/A_0 - 1) \times (1-s)$,

όπου είναι T : η υπόψη τιμή της σύμβασης, ΔT_n : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο n , A_0 : τιμή που προκύπτει, αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση, σύμφωνα με την παρ. 8, A_n : τιμή που προκύπτει, όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου n , s ή σ : σταθερός συντελεστής, που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.».

2. Την παρ.7 του άρθρου 153 του Ν.4412/2016: «Ο σταθερός συντελεστής « σ » στον τύπο της αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση: $\sigma = \sigma_1 + 0,01 n$, όπου σ_1 είναι συντελεστής, που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε $\sigma_1=0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων και « n » είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο, που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμία από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο n παύει να αυξάνει, όταν το « σ » γίνει 0,20. Ο συντελεστής σ_1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών».

3. Την παρ. 23 του άρθρου 153 του Ν.4412/2016, «Κατ' εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1). Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης».

4. Το άρθρο 84 του Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ 36/Α΄) όπου αναφέρεται η ίδρυση του «Ηλεκτρονικού Συστήματος Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ)», το οποίο αποτελεί ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα υποστήριξης του ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ (Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών), το οποίο αποτελεί σύνολο εναρμονισμένων αρχών, κανόνων, μεθόδων και εργαλείων που υποστηρίζουν μέσω του διαδικτύου τον προγραμματισμό, σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία των τεχνικών έργων. Το ΗΣΠΚΣΠΤΕ περιλαμβάνει τις ακόλουθες, συμβατές με τεχνολογία BIM, διαδικτυακές εφαρμογές: Παρατηρητήριο Τιμών, Σύστημα Αναλύσεων Τιμών και Προσδιορισμού Κόστους και Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών.».

5. Το με αρ. πρωτ. έγγραφο του Γενικού Διευθυντή Συγκοινωνιακών Υποδομών της Γεν. Γραμ. Υποδομών του Υπ. ΥΠΟ.ΜΕ. με το οποίο εξέφρασαν τις απόψεις τους αναφορικά με την

αναγκαιότητα ενεργοποίησης συντελεστών αναθεώρησης όπως προκύπτει από τα εν εξελίξει έργα των Υπηρεσιών αρμοδιότητάς τους και με το οποίο διαπιστώθηκε μεγάλη απόκλιση στις τιμές συγκεκριμένων υλικών κατασκευής σε σχέση με τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

6. Το με αρ. πρωτ. 305774/02-11-2021 έγγραφο του Γενικού Διευθυντή Υδραυλικών Λιμενικών & Κτηριακών Υποδομών της Γεν. Γραμ. Υποδομών του Υπ. ΥΠΟ.ΜΕ με το οποίο εξέφρασαν τις απόψεις τους αναφορικά με την αναγκαιότητα ενεργοποίησης συντελεστών αναθεώρησης όπως προκύπτει από τα εν εξελίξει έργα των Υπηρεσιών αρμοδιότητάς τους και με το οποίο διαπιστώθηκε μεγάλη απόκλιση στις τιμές συγκεκριμένων υλικών κατασκευής σε σχέση με τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

7. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

8. Την υπ' αριθ. (άρθρου 2, παρ. 2 περ.γ (γγ) του ν. 4013/2011) σύμφωνη γνώμη της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, αποφασίζουμε:

Και επειδή:

1. Λόγω των σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας (Covid 19) γενικότερα, αλλά και ειδικότερα στον τομέα της εκτέλεσης των έργων, κρίνεται σκόπιμη η διορθωτική παρέμβαση της Πολιτείας για την αντιμετώπιση μεγάλων αποκλίσεων στις τιμές των υλικών κατασκευής σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 153 παρ. 23 του ν. 4412/2016.

2. Είναι αναγκαία η δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος προσδιορισμού κόστους των συντελεστών παραγωγής τεχνικών έργων που θα περιλαμβάνει Παρατηρητήριο Τιμών, Σύστημα Αναλύσεων Τιμών και Προσδιορισμού Κόστους και Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών. Η υλοποίηση και λειτουργία του ΗΣΠΚΣΠΤΕ και της εφαρμογής του Παρατηρητηρίου Τιμών θα βοηθούσε προς αυτήν την κατεύθυνση. Μέχρι όμως τη δημιουργία του Ηλεκτρονικού Συστήματος Προσδιορισμού Κόστους των Συντελεστών Παραγωγής Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ), είναι επιτακτική και άμεση η ανάγκη, για λόγους υποβοήθησης του κλάδου των κατασκευών και ορθής εκτέλεσης των συμβάσεων δημοσίων έργων, ρύθμισης της αναθεώρησης στο πλαίσιο εκτέλεσης των συμβάσεων δημοσίων έργων.

3. Σύμφωνα με την παρ. 25 του άρθρου 72 του Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ 36/Α') «Για τα έργα εσωτερικού αναστέλλεται η έκδοση πρακτικών διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.)».

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

α) τον καθορισμό των κατωτέρω συντελεστών αναθεώρησης σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016.

β) την αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016, σε $\sigma_1=0,07$.

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από την δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΧ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Συνημμένα

Πίνακας συντελεστών αναθεώρησης.

II. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: [...] γγ) Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν.2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα(30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές πράξεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής.»

Στο βαθμό που το ως άνω σχέδιο Υπουργικής Απόφασης περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν δημόσιες συμβάσεις, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

III. Σχετικές διατάξεις

1. Ν. 4412/2016, Άρθρο 153 Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

« 1. Οι βασικές τιμές των ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων του παρόντος αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη Χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος), με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής (20ής) ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής.

Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου, οι αναθεωρημένες τιμές παραμένουν σταθερές.

2. Οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη Χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος) και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής (20ής) ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές.

3. Η αναθεώρηση υπολογίζεται για τις εργασίες, που πραγματικά εκτελέστηκαν μέσα στο προβλεπόμενο από το άρθρο 145 χρονοδιάγραμμα. Εργασίες που, για οποιονδήποτε λόγο, εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης, ότι εκτελέστηκαν στην

αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τον χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτήν επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από το άρθρο 148 κυρώσεις, καθώς και οι διοικητικές και οι παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, που προβλέπονται κατά τις κείμενες διατάξεις.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3, κατά την έγκριση παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών των συμβάσεων των δημόσιων έργων εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κονδύλια εργασιών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

5. Ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο:

α) υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίσθηκε ύστερα από δημοπρασία ή

β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίσθηκε χωρίς δημοπρασία, και υπό τον όρο, ότι η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλον χρόνο.

Οι τιμές της σύμβασης παραμένουν σταθερές για τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεστούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο. Κατ' εξαίρεση η σταθερότητα των τιμών περιορίζεται μόνο στο ημερολογιακό τρίμηνο εκκίνησης, όταν πρόκειται για έργα οποιασδήποτε κατηγορίας συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού δημοπράτησης ή ανάθεσης ύψους ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α..

6. Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

A_v

$$\Delta T_v = T \chi (\dots - 1) \chi (1 - s)$$

A_o

όπου είναι: T : η υπόψη τιμή της σύμβασης,

ΔT_v : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο v ,

A_o : τιμή που προκύπτει, αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την

τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση, σύμφωνα με την παρ. 8,

Αν: τιμή που προκύπτει, όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου v , s ή σ : σταθερός συντελεστής, που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.

7. Ο σταθερός συντελεστής « σ » στον τύπο της αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση:

$$\sigma = \sigma_1 + 0,01 v,$$

όπου σ_1 είναι συντελεστής, που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε $\sigma_1=0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων και

« v » είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο, που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται

κατά μία μονάδα για καθεμιά από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο v παύει να αυξάνει, όταν το « σ » γίνει 0,20. **Ο συντελεστής σ_1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.**

8. **Η αναθεώρηση της τιμής κάθε συμβατικού κονδυλίου γίνεται με βάση τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη.** Όταν πρόκειται για κονδύλια που δεν ταυτίζονται με άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή σε περιπτώσεις κατ' αποκοπή τιμών ή σύνθετων τιμών τα συμβατικά τεύχη ή τα πρωτόκολλα νέων τιμών καθορίζουν για την αναθεώρησή τους παρεμφερή άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή ομάδα τέτοιων κονδυλίων με τα αντίστοιχα βάρη καθενός άρθρου.

9. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις με εργολαβικό αντάλλαγμα άλλο εκτός από χρηματική καταβολή και στις απολογιστικές εργασίες.

Στις περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων έργων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις περ. β` και γ` της παρ. 2 του άρθρου 95, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών, ή σε περιπτώσεις που το αντάλλαγμα συνομολογείται σε ξένο νόμισμα, καθορίζεται με τα έγγραφα της σύμβασης η αναθεώρηση και προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της, ο οποίος μπορεί να είναι ίδιος ή διαφορετικός από τον ισχύοντα τρόπο αναθεώρησης.

10. Τα υλικά που περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς θεωρούνται ως μερική εκτέλεση των εργασιών, για τις οποίες προορίζονται και η αναθεώρηση της πιστοποιούμενης αξίας τους γίνεται, όταν πιστοποιούνται, με τους συντελεστές των κονδυλίων στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν. Όταν εκτελεσθούν οι εργασίες, η αναθεώρηση υπολογίζεται μόνο στο υπόλοιπο μέρος της αξίας τους, ύστερα από αφαίρεση της αξίας των υλικών που είχαν πιστοποιηθεί σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο.

11. Η παρ. 10 εφαρμόζεται ανάλογα και στις εργασίες που μένουν ημιτελείς σε μια αναθεωρητική περίοδο.

12. Η αξία των υλικών που χορηγούνται από τον φορέα κατασκευής του έργου δεν υπόκειται σε καμιά αναθεώρηση. Για την αναθεώρηση των τιμών των εργασιών, που ορίζονται στη σύμβαση

χωρίς την αξία των υλικών τα αντίστοιχα ποσά Αν και Αο που περιέχονται στον τύπο του παρόντος άρθρου υπολογίζονται, αφού η σχετική ανάλυση συμπληρωθεί με μηδενική την αξία του υλικού.

Αν οι τιμές περιλαμβάνουν την αξία των υλικών, τότε εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής και στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού, εκτός αν ρητά ορίζεται στη σύμβαση άλλος τρόπος υπολογισμού της αναθεώρησης στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού.

13. Στις περιπτώσεις, που στη σύμβαση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού ή σημαντικής αξίας μηχανημάτων για τη λειτουργία ή εγκατάσταση στο έργο και προσδιορίζεται χωριστά το αντάλλαγμα για την προμήθεια, μπορεί για το αντάλλαγμα αυτό να οριστεί με τη σύμβαση άλλος τρόπος αναθεώρησης.

14. Η αναθεώρηση δεν εφαρμόζεται στα ποσά αποζημιώσεων που αναγνωρίζονται διοικητικά ή δικαστικά, εκτός αν τα ποσά αυτά είναι συνάρτηση τιμών για τις οποίες προβλέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση αναθεώρηση, σύμφωνα με ό,τι προκύπτει από τη σχετική δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη.

15. Το ποσό της αναθεώρησης καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών.

16. Πέρα από την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναθεώρηση τιμών, αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση των συμβάσεων δημόσιων έργων, κατ'εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 288 ή 388 του Αστικού Κώδικα ένεκα της αυξομείωσης των τιμών.

17. Η διαπίστωση των βασικών τιμών ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων, μηχανημάτων, όπως και των εργοδοτικών επιβαρύνσεων στα ημερομίσθια γίνεται από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ), που προβλέπεται στο άρθρο 9 της υπ'αρ. 80885/5439/6.8.1992 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 573).

18. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την επιτροπή είναι οι μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην αγορά της περιοχής της πρωτεύουσας και οι τιμές αυτές χρησιμοποιούνται σε όλη τη Χώρα, όχι μόνο για την αναθεώρηση αλλά και για οποιαδήποτε άλλη συμπλήρωση αναλύσεων τιμών, όπου προβλέπουν τη χρήση των αναλύσεων οι σχετικές διατάξεις. Οι τιμές των ημερομισθίων αναφέρονται στον μέσης απόδοσης εργαζόμενο της αντίστοιχης ειδικότητας. Οι τιμές υλικών είναι οι τιμές που διαμορφώνονται για τη χονδρική πώληση των υλικών ως ελεύθερων εμπορευμάτων και περιλαμβάνουν κάθε σχετική επιβάρυνση που περιλαμβάνεται στις τιμές αυτές, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τα συναλλακτικά ήθη (όπως πάγια συνυπολογιζόμενες συσκευασίες ή μεταφορές, Φ.Π.Α. τιμολογίων). Οι τιμές μισθωμάτων μηχανημάτων και αυτοκινήτων διαπιστώνονται για μηχανήματα σε καλή κατάσταση λειτουργίας. Όταν διατίθενται από φορέα του δημόσιου τομέα τέτοια μηχανήματα, λαμβάνονται υπόψη και οι τιμές των μισθωμάτων αυτών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μηχανημάτων που δεν υπάρχουν στην αγορά επαρκή στοιχεία για τη διαμόρφωση της τιμής τους η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά του μηχανήματος (όπως κόστος, απόδοση, διάρκεια ζωής, κατανάλωση ενέργειας), σε σύγκριση με άλλα ανάλογα μηχανήματα για τα οποία διαμορφώνεται αγοραίο μίσθωμα. Για τη διαπίστωση των τιμών γενικά, η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της κάθε πρόσφορο στοιχείο και ιδιαίτερα τα στοιχεία που συγκεντρώνονται συνεχώς από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, η οποία

και παρέχει γραμματειακή και διοικητική εξυπηρέτηση στην επιτροπή. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την Επιτροπή ισχύουν για όλες τις εργολαβίες.

19. Απόσπασμα των πρακτικών της επιτροπής, που περιλαμβάνει τις τιμές που διαπιστώνονται, κοινοποιείται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) και στις πανελλήνιες επαγγελματικές εργοληπτικές ενώσεις, που δίνουν κάθε δυνατή δημοσιότητα στις τιμές. Οι πιο πάνω πανελλήνιες εργοληπτικές ενώσεις μπορούν να ασκήσουν ένσταση κατά των πρακτικών για ορισμένες τιμές, σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση των πρακτικών στο Τ.Ε.Ε.. Η ένσταση κατατίθεται στη γραμματεία της Επιτροπής και ως προς αυτήν αποφασίζει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, μετά από γνώμη της ίδιας επιτροπής της παρ. 17. Η απόφαση κοινοποιείται, όπως και το απόσπασμα του πρακτικού της επιτροπής, και ενεργεί έναντι πάντων.

20. Η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση συντελεστές που κοινοποιούνται μηχανογραφικά. Στην περίπτωση της παρ. 12, αν δεν δίνονται μηχανογραφικά οι συντελεστές με μηδενική την αξία των υλικών, συντάσσεται ειδικό φύλλο υπολογισμού του συντελεστή. Το ίδιο εφαρμόζεται και σε κάθε περίπτωση, που ο σχετικός συντελεστής δεν δίνεται μηχανογραφικά. Στις περιπτώσεις κονδυλίων αναλύσεων με πληθώρα εξειδικευμένων παραμέτρων ή ποιοτήτων υλικών διαφόρων προελεύσεων ή κυμαινόμενων μέσα στο αυτό άρθρο συντελεστών μεταφοράς, η αναθεώρηση γίνεται με τον μηχανογραφικά κοινοποιούμενο συντελεστή της αντιπροσωπευτικότερης σχετικής περίπτωσης.

21. Στους λογαριασμούς εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου, όπως προκύπτουν από τον σχετικό πίνακα. Οι ποσότητες εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί ή έπρεπε να εκτελεσθούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο προκύπτουν από σχετικούς πίνακες κατανομής των εργασιών που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης. Με τους πίνακες αυτούς γίνεται και η εφαρμογή της παρ. 3 βάσει του χρονοδιαγράμματος του έργου, όπως αυτό οριστικοποιήθηκε ως εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής και με ανοχή εκτιμήσεων δέκα τοις εκατό (10%) προς τα πάνω ή προς τα κάτω από τη συνολική αξία εκτελεστών εργασιών κατά αναθεωρητική περίοδο, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα αυτό.

22. Η αναθεώρηση κάθε αναθεωρητικής περιόδου περιλαμβάνεται στον πρώτο λογαριασμό μετά την κοινοποίηση των συντελεστών της περιόδου αυτής. Μέχρι τότε, υπολογίζεται η αναθεώρηση προσωρινά με τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου για την οποία έχουν κοινοποιηθεί οι συντελεστές αναθεώρησης. Για να περιληφθεί σε λογαριασμό η αναθεώρηση δεν απαιτείται να έχει εγκριθεί ειδικό κονδύλιο για την αναθεώρηση και η πληρωμή γίνεται από τις εγκεκριμένες για το έργο πιστώσεις.

23. Κατ' εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1).

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

24. Για δημόσια έργα που εκτελούνται από ημεδαπές αναθέτουσες Αρχές, εκτός Ελλάδας, σε χώρα της Ένωσης (Ε.Ε.) η αναθεώρηση τιμών υπολογίζεται με βάση τον ισχύοντα τύπο:

ΓΔΤΚν

$$\Gamma\Delta\text{T}\text{K}\nu = \text{A}\sigma\chi\left(\frac{\text{A}\sigma\chi - 1}{\text{A}\sigma\chi}\right)\chi(1 - \sigma)$$

ΓΔΤΚο

όπου ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) διαπιστώνεται και υπολογίζεται για την εξεταζόμενη αναθεωρητική περίοδο (ημερολογιακό τρίμηνο) από την Επιτροπή Διαπιστώσεως Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ) με βάση τη σχετική δημοσιευόμενη χρονοσειρά μηνιαίων δεικτών της Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας που κατασκευάζεται το έργο. Ο συντελεστής σ ορίζεται κατόπιν απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και στις συμβάσεις των παραπάνω έργων, που βρίσκονται σε εξέλιξη, ανεξαρτήτως του χρόνου δημοπράτησής τους.

25. Για τα έργα εσωτερικού αναστέλλεται η έκδοση πρακτικών διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.).»

2. Αιτιολογική σκέψη (111) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ 16

«Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει, στις ίδιες τις συμβάσεις, να έχουν τη δυνατότητα να προβλέπουν τροποποιήσεις μέσω ρητρών αναθεώρησης ή προαίρεσης· εντούτοις, οι εν λόγω ρήτρες δεν θα πρέπει να τους παρέχουν απεριόριστη διακριτική ευχέρεια. Συνεπώς, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να ορίζει ως ποιο βαθμό μπορούν να προβλέπονται τροποποιήσεις στην αρχική σύμβαση. **Θα πρέπει, κατά συνέπεια, να διευκρινιστεί ότι ρήτρες αναθεώρησης ή προαίρεσης που έχουν συνταχθεί με επαρκή σαφήνεια μπορούν να προβλέπουν, για παράδειγμα, τιμαριθμική προσαρμογή ή να διασφαλίζουν ότι για παράδειγμα, ο εξοπλισμός επικοινωνιών που πρέπει να παραδοθεί εντός ορισμένης προθεσμίας παραμένει κατάλληλος και στην περίπτωση τροποποίησης των πρωτοκόλλων επικοινωνίας ή άλλων τεχνολογικών αλλαγών. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατόν να προβλέπονται, με ρήτρες που θα είναι επαρκώς σαφείς, προσαρμογές της σύμβασης, οι οποίες καθίστανται αναγκαίες λόγω τεχνικών δυσκολιών που προέκυψαν κατά τη λειτουργία ή συντήρηση. Θα πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι οι συμβάσεις μπορούν, για παράδειγμα, να συμπεριλάβουν τόσο την τακτική συντήρηση όσο και έκτακτες παρεμβάσεις συντήρησης, οι οποίες είναι πιθανόν να απαιτηθούν για την εξασφάλιση της συνέχειας στην παροχή δημόσιας υπηρεσίας.»**

3. Ν. 4412/2016, Άρθρο 1 Αντικείμενο - Πεδίο Εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος αποτελούν προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις: α) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (L94), όπως διορθώθηκε (L135/24.5.2016), β) της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων, που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των

μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση Οδηγίας 2004/17/ΕΚ και γ) της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 και της 92/13/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 και τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ. [...]

4. Οι διατάξεις των άρθρων 134 έως 181 εφαρμόζονται στην εκτέλεση συμβάσεων έργων των περιπτώσεων α` και β` της παραγράφου 2, συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β` του Βιβλίου Ι (άρθρα 129 έως 133) και του Μέρους Β` του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 335 έως 338).

5. Οι διατάξεις των άρθρων 182 έως 199 εφαρμόζονται στην εκτέλεση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των περιπτώσεων α` και β` της παραγράφου 2, συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β` του Βιβλίου Ι (άρθρα 129 έως 133) και του Μέρους Β` του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 335 έως 338).

4. Ν. 4412/2016, Άρθρο 181 Παρεκκλίσεις

Παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του παρόντος τίτλου επιτρέπονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του [άρθρου 11](#) του ν.δ. [2386/1953](#) (Α` 111). Δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τις διατάξεις των άρθρων 135, 137, 138, του άρθρου 152 παράγραφοι 1, 7, 8 και 9, και των άρθρων **153**, 154, 155, 156, 157, 170, "171", 172, 174 και 175.

5. Ν. 4412/2016, Άρθρο 6 Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

«1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως ορίζουν ρητά τα έγγραφα της σύμβασης. Αν η αναθέτουσα αρχή προβλέπει απονομή βραβείων ή καταβολή χρηματικών ποσών για τους υποψήφιους ή προσφέροντες, λαμβάνει υπόψη της τα ποσά αυτά κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. [...]

7. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις έργων, κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας λαμβάνονται υπόψη το κόστος των έργων, καθώς και η συνολική εκτιμώμενη αξία των αγαθών και υπηρεσιών που τίθενται στη διάθεση του εργολάβου από τις αναθέτουσες αρχές, εφόσον είναι αναγκαία για την εκτέλεση των έργων. Επίσης, στην εκτιμώμενη αξία της δημόσιας σύμβασης έργου συμπεριλαμβάνονται τα γενικά έξοδα και όφελος της [περίπτωσης θ` της παρ. 7 του άρθρου 53](#), η ρήτρα του [άρθρου 149](#) και το κονδύλιο της [περίπτωσης α` της παραγράφου 3 του άρθρου 156](#). Όσον αφορά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης συμπεριλαμβάνεται το ποσοστό απροβλέπτων της [περίπτωσης α` της παρ. 8 του άρθρου 53](#). »

6. Ν. 4412/2016, Άρθρο 236 Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων (άρθρο 16 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

«1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από τον αναθέτοντα φορέα, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως αυτά προβλέπονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης.

Αν ο αναθέτων φορέας προβλέπει απονομή βραβείων ή καταβολή χρηματικών ποσών για τους υποψήφιους ή προσφέροντες, λαμβάνει υπόψη του τα ποσά αυτά κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. [...]

7. Για τους σκοπούς του [άρθρου 235](#), οι αναθέτοντες φορείς περιλαμβάνουν στην εκτιμώμενη αξία μιας σύμβασης έργων το κόστος των έργων, καθώς και τη συνολική εκτιμώμενη αξία τυχόν αγαθών ή υπηρεσιών που τίθενται στη διάθεση του αναδόχου από τους αναθέτοντες φορείς, εφόσον είναι αναγκαία για την εκτέλεση των έργων.»

7. Ν. 4412/2016, Άρθρο 132 Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους (άρθρο 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και παρόμοια διάταξη στο Άρθρο 337 (άρθρο 89 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

«1. Οι συμβάσεις και οι συμφωνίες-πλαίσιο μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
α) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρήτρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν. Δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.»

IV. Επί της νομιμότητας και του περιεχομένου της προτεινόμενης υπουργικής απόφασης.

A. Το υποβληθέν σχέδιο υπουργικής απόφασης αφορά στον καθορισμό συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων, σε 483 εργασίες των εγκεκριμένων περιγραφικών τιμολογίων του 2017 (Απόφαση ΔΝΣγ/οικ.35577/ΦΝ466-ΦΕΚ1746Β/2017), για εργασίες όλων των κατηγοριών έργων, για τα τρίμηνα Α, Β και Γ του έτους 2021 και υποβάλλεται κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 από τον αρμόδιο Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών. Επιπρόσθετα, στο υποβληθέν σχέδιο Υπουργικής Απόφασης περιλαμβάνεται και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1, δυνάμει εξουσιοδότησης του τελευταίου εδαφίου της παρ. 7 του ιδίου ως άνω άρθρου. Ο συντελεστής σ1, σύμφωνα με την παρ. 7, «είναι συντελεστής, που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε $\sigma_1=0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων», υπεισέρχεται στον υπολογισμό του σταθερού συντελεστή «σ», ο οποίος με τη σειρά του υπεισέρχεται στον μαθηματικό τύπο υπολογισμού της αναθεώρησης της παρ. 6 του άρθρου 153 .

Κατά συνέπεια, η υπό εξέταση ΥΑ, προτείνεται αρμοδίως, το δε περιεχόμενό της κείται εντός των παρεχόμενων με τις ως άνω διατάξεις εξουσιοδοτήσεων.

B. Σύμφωνα με το από 05.11.2021 σχέδιο εισήγησης που συνοδεύει το προτεινόμενο σχέδιο ΥΑ:

«με την παρ. 25 του άρθρου 153 του Ν.4412/2016 από 01-09-2021, “Για τα έργα εσωτερικού αναστέλλεται η έκδοση πρακτικών διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.”.

Από τις αρχές του έτους έως σήμερα έχουν υποβληθεί στην υπηρεσία μας αιτήματα τόσο εργοληπτικών ενώσεων όσο και μεμονωμένων οικονομικών φορέων σχετικά με την αναγκαιότητα

ενεργοποίησης της αναθεώρησης των τιμών των δημοσίων έργων, λόγω της σημαντικής αύξησης των τιμών που παρουσιάζεται σε υλικά του κλάδου κατασκευών, με σημαντικότερη την αύξηση που παρατηρείται στις τιμές του χάλυβα οπλισμού σκυροδέματος, χαλκού, σιδήρου, αλουμινίου, ασφάλτου, ξυλείας και PVC/PE.

Η αύξηση των τιμών των υλικών στα δημόσια έργα που έχει λάβει χώρα από τις αρχές του 2021 μέχρι σήμερα έχει ήδη σημαντικές συνέπειες στην παραγωγή των δημοσίων έργων και οφείλεται σε πολλούς λόγους όπως, η διατάραξη της εφοδιαστικής αλυσίδας λόγω της πανδημίας COVID-19, η έντονη διακύμανση των τιμών των μετάλλων κλπ.

Τα παραπάνω είχαν σαν αποτέλεσμα την σημαντική και συνεχιζόμενη αύξηση στις τιμές καίριων για την εκτέλεση των δημοσίων έργων υλικών, όπως ο χάλυβας οπλισμού σκυροδέματος, ο χαλκός, ο σίδηρος, το αλουμίνιο, η άσφαλτος, η ξυλείας και οι σωλήνες PVC και PE για τα τρία πρώτα αναθεωρητικά τρίμηνα Α' και Β' και Γ' του έτους 2021 με αποτέλεσμα τη μεγάλη απόκλιση τους σε σχέση με τις τιμές των προηγούμενων τριμήνων.

Τα ανωτέρω επιβεβαιώθηκαν και με το με αρ. πρωτ. έγγραφο του Γενικού Διευθυντή Συγκοινωνιακών Υποδομών της Γεν. Γραμ. Υποδομών του Υπ. ΥΠΟ.ΜΕ. και με το με αρ. πρωτ. 305774/02.11.2021 έγγραφο του Γενικού Διευθυντή Υδραυλικών Λιμενικών & Κτηριακών Υποδομών της Γεν. Γραμ. Υποδομών του Υπ. ΥΠΟ.ΜΕ., σε συνέχεια του με αρ. πρωτ. Δ11/300673/27-10-2021 εγγράφου της Διεύθυνσής μας.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, διενεργήθηκε δειγματοληπτική έρευνα αγοράς, συγκέντρωση τιμολογίων των αντίστοιχων υλικών από υπηρεσίες που εκτελούν έργα της Γενικής Γραμματείας Υποδομών και συνεκτιμήθηκαν στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ αναφορικά με την αύξηση του Δείκτη Τιμών Κατασκευής τα τελευταία τρίμηνα. Διαπιστώθηκε λοιπόν σημαντική και συνεχιζόμενη αύξηση στις τιμές των ανωτέρω αναφερόμενων υλικών για τα τρία πρώτα αναθεωρητικά τρίμηνα Α', Β' και Γ' του 2021 με αποτέλεσμα τη μεγάλη απόκλιση έναντι των τιμών προηγούμενων τριμήνων για τα οποία στην αγορά υπήρχε μία εξισορροπητική τάση που δικαιολογούσε τη διατήρηση των συντελεστών αναθεώρησης σταθερών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η διαπιστωμένη στην αγορά υλικών αύξηση στις τιμές των μετάλλων, ήτοι του χάλυβα, του αλουμινίου και του χαλκού, επιβεβαιώνεται και από τη διακύμανση των τιμών τους με την ποσοστιαία αυξητική μεταβολή τους, στο χρηματιστήριο του Λονδίνου. [...]

Από τα συλλεγόμενα στοιχεία διαπιστώνεται από τις υπηρεσίες μας μία εξαιρετικά σημαντική αύξηση στις τιμές του χάλυβα, του σιδήρου, του αλουμινίου, του χαλκού, της ασφάλτου, της ξυλείας, του PVC και του PE, η οποία συνιστά μεγάλη απόκλιση στις τιμές των υλικών αυτών από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης. Ως εκ τούτου για την κανονική και απρόσκοπτη εκτέλεση των δημοσίων έργων απαιτείται η ενεργοποίηση της διάταξης του άρθρου 153 παρ. 23 του ν. 4412/2016 περί καθορισμού συντελεστών αναθεώρησης με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών λόγω μεγάλης απόκλισης από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

II. Αναφορικά με το σταθερό συντελεστή σ:

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του Ν.4412/2016, ο σταθερός συντελεστής «σ» στον τύπο της αναθεώρησης της παραγράφου 6 ορίζεται από τη σχέση: $\sigma = \sigma_1 + 0,01\nu$, όπου σ_1 είναι συντελεστής που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων, με την εφαρμογή του οποίου ουσιαστικά περικλύπεται ένα ποσοστό της αναθεώρησης, το οποίο καταβάλλεται στους αναδόχους δημοσίων έργων.

Ο συντελεστής σ_1 καθορίστηκε στο 0,12 και μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών. Η περικοπή της αναθεώρησης με βάση τον $\sigma_1 = 0,12$

ανέρχεται σε ποσοστό από 13% για το πρώτο τρίμηνο αναθεώρησης, αυξανόμενο κατά 1% για κάθε επόμενο τρίμηνο, έως του ποσοστού 20%.

Λόγω των σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας γενικότερα, αλλά και ειδικότερα στον τομέα της εκτέλεσης των έργων, κρίνεται σκόπιμη η τόνωση της εν γένει σχετικής δραστηριότητας μέσω παρεμβάσεων της Πολιτείας, μεταξύ των οποίων και αυτή που αφορά στον ανωτέρω συντελεστή σ_1 . Ως εκ τούτου προτείνεται να προσδιοριστεί ο συντελεστής σ_1 από 0,12 σε 0,07, προκειμένου να μειωθεί η περικοπή της αναθεώρησης και να προσεγγίσει ουσιαστικά τις πραγματικές τιμές της αγοράς, που έχουν προκύψει μετά την πανδημία και την ύφεση, και επιδρούν στο κόστος των δημοσίων συμβάσεων. Η περικοπή της αναθεώρησης με βάση τον $\sigma_1=0,07$ ανέρχεται σε ποσοστό από 8% για το πρώτο τρίμηνο αναθεώρησης, αυξανόμενο κατά 1% για κάθε επόμενο τρίμηνο, έως του ποσοστού 20%.

III. Αναφορικά με τον τρόπο καθορισμού των συντελεστών αναθεώρησης για τα άρθρα που περιλαμβάνουν χάλυβα, σίδηρο, αλουμίνιο, χαλκό, άσφαλτο, ξυλεία, PVC και PE:

Με βάση το άρθρο 153 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 72 του Ν.4782/21, η διαδικασία αναθεώρησης των τιμών με την οποία γινόταν μέχρι σήμερα η εκτίμηση των τιμών των υλικών για το τρίμηνο εκκίνησης αλλά και για το τρίμηνο αναθεώρησης από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Εμπορίου καταργείται από την 01-09-21 (παρ. 25). Με την μέχρι σήμερα τηρούμενη διαδικασία, η εκτίμηση των τιμών των υλικών για το τρίμηνο εκκίνησης αλλά και για το τρίμηνο αναθεώρησης, εξάγεται από την συγκέντρωση τιμών χονδρικής πώλησης της εικοστής ημέρας του πρώτου μήνα του εκάστοτε τριμήνου για το προϊόν, από διάφορους προμηθευτές στην περιοχή της πρωτεύουσας (ώστε να έχει συμπεριληφθεί στην τιμή αυτή και το κόστος μεταφοράς του προϊόντος από τη μονάδα παραγωγής του σε οποιαδήποτε περιοχή της Ελλάδας έως την Αθήνα), συμπεριλαμβανομένων όλων των επιβαρύνσεων (φόρων κ.λπ.) που εμπεριέχονται στο τιμολόγιο αγοράς του υλικού και να υπολογισθεί ο μέσος όρος των τιμών αυτών.

Προκειμένου να καλυφθεί το κενό που δημιουργείται στον τρόπο προσδιορισμού των τιμών των υλικών και μέχρι την συγκρότηση του Παρατηρητηρίου Τιμών που προβλέπεται σύμφωνα με τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη ότι η τιμή της εικοστής ημέρας θεωρείται αντιπροσωπευτική του τριμήνου μόνο όταν η διακύμανσή της τιμής εντός αυτού ακολουθεί μικρές μεταβολές, καθώς και το γεγονός ότι στην περίπτωση του Α' τριμήνου, Β' Τριμήνου και Γ' Τριμήνου του 2021, η διακύμανση των τιμών παρουσιάζει πολύ μεγάλες διαφορές και μάλιστα μόνο μεγάλη και συνεχή άνοδο (χωρίς ενδιάμεσες μειώσεις για κάποιες ημέρες των τριμήνων), προτείνεται να επιλεγεί το κέντρο βάρους των τιμών όλων των ημερών των τριμήνων οι οποίες θα οδηγήσουν σε καθορισμό συντελεστών αναθεώρησης, εναρμονισμένους με τις τιμές της αγοράς.

Ο προσδιορισμός των τιμών των υλικών με βάση το μέσο όρο της διακύμανσης των τιμών ανά τρίμηνο, αποτυπώνει ρεαλιστικότερα την μεταβολή της τιμής των υλικών είτε αυτή αφορά αύξηση που διαπιστώνεται σήμερα, είτε αφορά μείωση.

Οι βασικές τιμές των ημερομισθίων, μηχανημάτων καθώς και των υλικών εκτός των αναθεωρούμενων (χάλυβας, σίδηρος, χαλκός, αλουμίνιο, άσφαλτος, ξυλεία, PVC/PE), θεωρούνται σταθερές από το Γ' τρίμηνο του 2012 έως σήμερα, και ίσες με αυτές που έχουν διαπιστωθεί με το εγκεκριμένο Πρακτικό της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων (ΕΔΤΔΕ) για το Γ' τρίμηνο του 2012.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω αναφερόμενα, προσδιορίζουμε το πηλίκο (Αν/Αο) για κάθε άρθρο αναθεώρησης, στο οποίο περιλαμβάνονται υλικά χάλυβα, σιδήρου, χαλκού, αλουμινίου, ασφάλτου, ξυλείας και PVC/PE.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με το λόγο Αν/Αο, θα υπολογίζεται η αναθεώρηση ΔΤν.

[...]

Ειδικότερα, για την κατηγορία των:

Οικοδομικών Έργων: 100 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου, χάλυβα, αλουμινίου και χαλκού, 210 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές ξυλείας και 3 άρθρα περιλαμβάνουν πολιβινύλη,

Έργων Οδοποιίας: 11 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου, χάλυβα, αλουμινίου και χαλκού και 5 άρθρα περιλαμβάνουν τη βασική τιμή της ασφάλτου,

Λιμενικών Έργων: 13 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου, χάλυβα, αλουμινίου και χαλκού και 24 άρθρα περιλαμβάνουν ξυλεία,

Υδραυλικών Έργων: 57 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου, χάλυβα, αλουμινίου και χαλκού, 10 άρθρα περιλαμβάνουν ξυλεία και 30 άρθρα περιλαμβάνουν PVC και

Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων: 15 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου, χάλυβα, αλουμινίου και χαλκού και 1 άρθρο που περιλαμβάνει PVC.

Έργων Πρασίνου : 4 άρθρα περιλαμβάνουν βασικές τιμές σιδήρου.

Συνολικά προσδιορίζονται συντελεστές αναθεώρησης σε 483 εργασίες των εγκεκριμένων τιμολογίων για εργασίες όλων των κατηγοριών έργων.»

Γ. Ο μηχανισμός της αναθεώρησης έχει ως σκοπό την προστασία του αναδόχου από τον πληθωρισμό της αγοράς, και ως θεσμός απαντάται σε πάγιες διατάξεις δημόσιας τάξης στη νομοθεσία για τα δημόσια έργα¹. Μάλιστα, έχει υποστηριχθεί ότι οι κανόνες του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 περί αναθεώρησης των τιμών, υπό την προηγούμενη εκδοχή τους, είναι δημοσίας τάξεως, διότι εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον². Σε κάθε περίπτωση το άρθρο 153, ως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 72 του ν. 4782/2021, περιλαμβάνεται στις ρυθμίσεις από τις οποίες δεν προβλέπονται παρεκκλίσεις [πρβλ άρθρο 181 του ν. 4412/2016].

Συναφώς, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 334 του ν. 4412/2016 Συμβατικό πλαίσιο – Εφαρμοστέα νομοθεσία κατά την εκτέλεση συμβάσεων στις συμβάσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ εφαρμόζονται: [...] γ) συμπληρωματικά οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β΄ του Βιβλίου Ι (άρθρα 134 έως 220) και ο Αστικός Κώδικας. Ως προς τη συμπληρωματικότητα των διατάξεων των άρθρων 134 έως 220 (πρβλ και παρ. 4-6 άρθρου 1 “Αντικείμενο – πεδίο εφαρμογής» ν. 4412/2016).

Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι η τροποποίηση σύμβασης, η οποία εδράζεται σε ρητές και ακριβείς ρητρες αναθεώρησης, συμπεριλαμβανομένων και των ρητρών αναθεώρησης τιμών (οι οποίες προβλέπονται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης) αποτελεί την πρώτη μορφή επιτρεπτής

¹ ΣτΕ 3512/2015, Α. Γέροντας, ό.π., σ. 611 επ., Δ. Ράικος, Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων, 3η έκδ., 2019

² Ολομ. ΑΠ 274/71, 921/72, 1459/98, ΣτΕ4553/2012, 4366/95 7μ., 2517/2002, 2214/2005, 10932005 7μ

τροποποίησης της σύμβασης κατά τη διάρκειά της και περιλαμβάνεται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 132 του Βιβλίου Ι ν. 4412/201614 (πρβλ και αιτ. σκ. 111 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)³.

Ακολούθως, στις παρ. 5 και 6 των λαμβανομένων υπόψη της υπό εξέταση ΥΑ γίνεται αναφορά σε έγγραφα των αρμόδιων υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών περί της αναγκαιότητας ενεργοποίησης συντελεστών αναθεώρησης των εν εξελίξει δημοσίων έργων καθώς, όπως αναφέρεται, έχει διαπιστωθεί μεγάλη απόκλιση στις τιμές συγκεκριμένων υλικών κατασκευής σε σχέση με τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης και ως εκ τούτου, προκύπτει ότι έχει πληρωθεί η σχετική προϋπόθεση που θέτει η εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 23 του άρθρου 153.

Κατά τα λοιπά, οι ρυθμίσεις της εξεταζόμενης ΥΑ, οι οποίες, όταν υιοθετηθούν, καταλαμβάνουν τις εκκρεμείς συμβάσεις, ιδίως ως προς τον επιλεγέντα χρόνο ενεργοποίησης του μηχανισμού αναθεώρησης των τιμών των δημοσίων έργων, το εύρος - έκταση των άρθρων που αναθεωρούνται, τον τρόπο και τις τεχνικές λεπτομέρειες των παραμέτρων και των συντελεστών υπολογισμού της αναθεώρησης, το χρονικό ορίζοντα που καταλαμβάνουν οι σχετικές ρυθμίσεις (τρίμηνα Α' έως και Γ' του 2021), την ενεργοποίηση ή μη εσωτερικών διατάξεων οι οποίες αφορούν στη λειτουργία των εμπλεκόμενων διοικητικών οργάνων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών), αφορούν κυρίως σε ζητήματα σκοπιμότητας.

Ωστόσο, για λόγους ασφάλειας δικαίου και αποφυγής ερμηνευτικών ζητημάτων, θα πρέπει να αποσαφηνισθεί το πεδίο εφαρμογής των περιπτώσεων α) και β) της εξεταζόμενης ΥΑ. Πιο συγκεκριμένα η περίπτωση α) δέον όπως συνδεθεί ρητά με την εκτέλεση εργασιών στα τρίμηνα Α, Β και Γ του 2021, τους συντελεστές των οποίων ρυθμίζει και να ορισθεί, εάν αφορά όλες τις εκτελούμενες συμβάσεις, ανεξαρτήτως του χρόνου δημοπράτησής τους. Περαιτέρω να αναφερθεί ρητά ότι οι Πίνακες με τα Τρίμηνα Αναθεώρησης, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της υπουργικής απόφασης.

Ως προς την περίπτωση β), δέον όπως καταστεί σαφές εάν καταλαμβάνει τον υπολογισμό της αναθεώρησης εργασιών που θα εκτελεστούν από τη δημοσίευση της υπό εξέταση ΥΑ και εφεξής ή εάν καταλαμβάνει όλες τις συμβάσεις έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη από το Δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν. Τέλος, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί, εάν μετά το Γ' Τρίμηνο του 2021 εξακολουθεί να ισχύει η εξαίρεση του πρώτου εδαφίου της παρ. 23 του άρθρου 153 του ν.4412/20016 ή εάν η αναθεώρηση θα υπολογίζεται προσωρινά, σύμφωνα με την παρ. 22 αυτού⁴.

Περαιτέρω, δεδομένου ότι το φαινόμενο της μεταβλητότητας των τιμών είναι δυναμικά εξελισσόμενο στο χρόνο, η δημιουργία είτε ενός μόνιμου, τεκμηριωμένου και διαφανούς μηχανισμού αναθεώρησης των τιμών, εκ των προτέρων γνωστού στους αντισυμβαλλόμενους, είτε προσωρινά η άρση της αναστολής της έκδοσης πρακτικών με ενεργοποίηση της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων, φαίνεται σκόπιμη. Σημειώνεται ότι, καθώς τα προβλήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας δεν έχουν ομαλοποιηθεί και οι τιμές των υλικών διαφαίνεται ότι θα

³ Για τις σχετικές διατάξεις του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412, και του ν. 4413/2016, καθώς και τις αντίστοιχες των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ, 2014/25/ΕΕ & 2014/23/ΕΕ βλ. Πίνακα της Ενότητας ΙΙ, περίπτωση (1) της ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑΣ ΟΔΗΓΙΑ 22 (απόφαση 44/09-06-2017 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων) με αντικείμενο την "Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους".

⁴ Η αναθεώρηση κάθε αναθεωρητικής περιόδου περιλαμβάνεται στον πρώτο λογαριασμό μετά την κοινοποίηση των συντελεστών της περιόδου αυτής. **Μέχρι τότε, υπολογίζεται η αναθεώρηση προσωρινά με τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου για την οποία έχουν κοινοποιηθεί οι συντελεστές αναθεώρησης**

εξακολουθήσουν να είναι σημαντικά ανώτερες από αυτές του 2017, ενδεχομένως θα χρειαστεί νέα ρύθμιση καθορισμού συντελεστών αναθεώρησης και για επόμενα τρίμηνα.

Τέλος, δέον όπως εξετασθεί εάν κρίνεται απαραίτητη στο πεδίο εφαρμογής της εξεταζόμενης ΥΑ η ρητή αναφορά στις συμβάσεις του Βιβλίου II.

Σε κάθε περίπτωση, για λόγους διαφάνειας και αποτελεσματικότητας, προτείνεται να εξετασθεί η θέση της υπό εξέταση ΥΑ σε διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, ασκούσα την αρμοδιότητά της, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ', υποπερ. γγ του ν.4013/2011, αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του προτεινόμενου σχεδίου Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο «**Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016 και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1 σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016.**».

Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2021

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Αντιπρόεδρος

Αδάμ Καραγλάνης